

Wątpliwości odnośnie konstytucyjności rozwiązań w poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Druk nr 3383).

Zawarte w procedowanym projekcie rozwiązania mające na celu ułatwienia prowadzenia amatorskich poszukiwań zabytków, jako realizacji hobby osób ze środowiska poszukiwaczy lobbujących za tym projektem, w istocie prowadzą do – co najmniej – znacznego obniżenia poziomu ochrony dziedzictwa narodowego (w tym dziedzictwa o charakterze archeologicznym i martyrologicznym). Interes osób realizujących swoje amatorskie pasje został przez projektodawcę postawiony wyżej, niż konstytucyjny obowiązek zachowania dziedzictwa narodowego. Zatem przepisy procedowanej ustawy naruszają przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Należy bowiem pamiętać, że w Konstytucji RP możemy znaleźć odwołanie do dziedzictwa narodowego we fragmencie, który mówi o „chrześcijańskim dziedzictwie Narodu” i o obowiązku przekazania przyszłym pokoleniom *wszystkiego, co cenne z ponad tysiącletniego dorobku*. Z fragmentu tego naukowcy wywodzą, że ponieważ realizacja wartości wynikających z całokształtu preambuły **jest istotnym zadaniem państwa**, toteż treści zawarte we wstępie stanowią istotny element w procedurze interpretacji i wykładni Konstytucji odnoszących się do dziedzictwa kulturalnego, kultury i dóbr kultury¹. W art. 5 Konstytucji RP zawarte jest, że **Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego**, a w art. 6 ust. 1, że Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury. Należy również zaznaczyć, że kultura zostaje określona w Konstytucji jako źródło tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju. Zgodnie z art. 6 ust. 2 Rzeczpospolita Polska udziela Polakom, zamieszkałym za granicą, pomocy w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym. Art. 73 Konstytucji natomiast stanowi, że każdemu zapewnia się m.in. wolność korzystania z dóbr kultury. Jak wskazuje się w doktrynie, powyższe idee zawarte w preambule, jak też w przytoczonych przepisach Konstytucji RP, wyrażają wartości utożsamiane z myślą patriotyczno-narodową – ochroną kultury i dziedzictwa

¹ A. Frankiewicz-Budynek, *Konstytucyjna regulacja dziedzictwa narodowego oraz dóbr kultury*, Toruń, 2019, s. 42.

narodowego². Rozwiązania, zawarte w projekcie, które w istocie ograniczają ochronne obowiązki Państwa w celu realizacji partykularnych interesów określonych osób i środowisk niewątpliwie naruszają wskazane normy Konstytucyjne.

Trybunał Konstytucyjny, w wyroku z dnia 8 października 2007 r. (sygn. K 20/07, pkt III 3), wskazując na konieczność współuczestnictwa władzy publicznej w kosztach prowadzonych prac związanymi z badaniami archeologicznymi wyraźnie określił, że *przepis stanowiący o potrzebie przeprowadzania badań archeologicznych jest niezbędnym elementem porządku prawnego i służy realizacji obowiązku Państwa w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego i dostępu do dóbr kultury*. Także w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 maja 2016 r. (Kp 2/15, OTK-A 2016, nr 23) podkreśla się, że *Konstytucja nakłada na ustawodawcę zarówno negatywne, jak i pozytywne obowiązki prawodawcze w zakresie ochrony dóbr kultury, a także, że konstytucyjnie nakazane jest zatem nie tylko powstrzymanie się od nieuprawnionej ingerencji w korzystanie z dóbr kultury, ale również stworzenie odpowiednich instytucji prawnych służących w szczególności ochronie, opiece oraz regulacji dostępu do dóbr kultury*. W świetle wskazanych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego promowanie rozwiązań zawartych w projekcie, które w istocie ograniczają zadania i uprawnienia organów ochrony zabytków w zakresie ochrony przed grabieżą i zniszczeniem dziedzictwa kulturowego w celu łatwiejszego prowadzenia poszukiwań zabytków przez amatorów tego typu „rozrywki”, należy uznać za naruszające przepisy Konstytucji RP.

² K. Zeidler, *Pojęcie „dziedzictwa narodowego” w Konstytucji RP i jego prawna ochrona*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2004, Tom XII, s. 344.